

Knjige dr Tibora Varadija – uspomene o životu u Velikom Bečkereku, Petrovgradu i Zrenjaninu

Objavljeno 24.09.2018. u 20h

Kosmopolita po duhu i obrazovanju, načinu života i poslovnim uspesima, a opet onaj koji voli svoj zavičaj, doktor Tibor Varadi u svojim knjigama predstavlja naš grad na specifičan način.

Porodica Varadi jedna je od izuzetno uglednih u istoriji našeg grada. Od arhive dvojice uglednih advokata, oca Imrea Varadija (1867-1959) i sina Jožefa Varadija (1912–1988), treći takođe veoma cenjen u istoj struci, Tibor Varadi (rođen 1939) zahvaljujući sistematičnom radu, rekli bismo i radoznalosti, ali i podjednako velikom spisateljskom daru, napisao je dve knjige. Obe oslonjene na dokumenta advokata iz porodice Varadi, zapravo daju široku sliku života u našem gradu, rodnom mestu Tibora Varadija od druge polovine 19. Veka kada je sa radom počela advokatska kancelarija Varadi, do kraja 20. veka kada prestaje sa radom.

Tibor Varadi

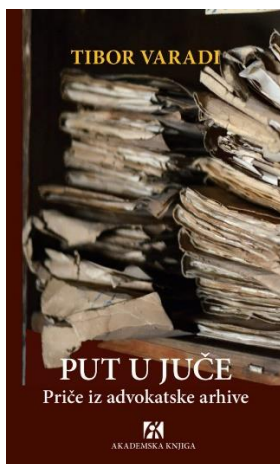
Kroz različite države i vladavine kojima je pripadao ovaj grad, saznajemo da su problemi naših sugrađana, veći ili manji, tokom vremena uvek jednako teški, ali uvek nekako obični, ljudski.

Sa toplinom i često veoma duhovito, autor nam je otkrio činjenicu da je Veliki Bečkerek, pa Petrovgrad, zatim nakratko opet Veliki Bečkerek, sve dok nije poneo današnje ime Zrenjanin, bio grad čiji su žitelji većinom govorili tri jezika. Službeno, ti jezici su se smenjivali u skladu sa vremenom odnosno, državama, to jest vlastima koje su bile aktuelne. Mađarski, nemački i srpski, to su bili jezici stanovnika našeg grada u prošlosti, i gotovo svako ih je, od onih sa najnižim obrazovanjem pa do nosilaca najviših akademskih titula, u svom domenu podjednako dobro koristio.

Polovina XX veka donela je velike promene, pa je tako i ta trojezična kultura nestala iz Zrenjanina.

Tibor Varadi, osim sa ljudima i njihovim životnim pričama, iz jednogovekovnog politički bogatog perioda koji obuhvataju dokumenti advokatske kancelarije njegovog dede i kasnije oca, upoznaje sa navikama i običajima žitelja našeg grada, sa njegovim institucijama i njihovom dugom tradicijom.

Zanimljivo je znati da današnja osnovna škola Sonja Marinković nije slučajno škola u kojoj se održava nastava na mađarskom jeziku. Smeštena u centru grada u zgradi nekadašnjeg zavoda ili instituta Mesinger, čija je ga je vlasnica, nemajući potomke, ostavila u ime obrazovanja mađarske mladeži, otkako je podignuta kao mesto za obrazovanje devojaka iz Banata, do dana današnjeg ta zgrada nije promenila namenu, oduvek je bila škola. Generacije i generacije đaka ponele su odavde svoja prva znanja.

Sve u svemu, Zrenjaninci koji vole svoj grad potpuno će uživati čitajući Varadijeve knjige Spisi i ljudi: priče iz advokatske arhive i potom Put u juče: priče iz advokatske arhive. Saznaće mnogo o gradu na Begeju, običajima i navikama njegovih žitelja, kao i o turbulentnim vremenima kroz koja su prolazili u drugoj polovini XIX i tokom XX veka. Ovo su knjige koje je napisao građanin sveta Tibor Varadi i obojio ih toplinom i ljubavlju za svoj rodni grad.

Vredi napomenuti da je u tom duhu formiran i legat porodice Varadi u Narodnom muzeju Zrenjanin.

Legat Varadijevih